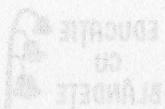

GRĂDINIȚA
CUM NE PREGĂTIM PENTRU
INTRAREA COPILULUI LA GRĂDINIȚĂ

MIRA LOGHIN

Grădinița pentru totdeauna

CUM NE PREGĂTIM PENTRU
INTRAREA COPILULUI LA GRĂDINIȚĂ

Prefață de MONICA REU

CUPRINS

<i>Prefață</i>	7
<i>În loc de bun-venit</i>	11
CAPITOLUL 1. Grădinița, punct de cotitură	27
CAPITOLUL 2. Copilul până la vârsta de șase ani	40
CAPITOLUL 3. Lumea grădiniței	61
CAPITOLUL 4. Cum alegem grădinița	97
CAPITOLUL 5. Pregătirea copilului pentru grădiniță	130
CAPITOLUL 6. A început grădinița... cu greu și frumos deopotrivă	167
CAPITOLUL 7. Părintele, copilul și bolile din grădiniță	194
CAPITOLUL 8. Relația părinte-copil și grădinița	211
CAPITOLUL 9. Educație pentru o viață împlinită	228
<i>În loc de concluzie</i>	239
La ceai, ca fetele, cu șapte mămici	239
ANEXA I. Ce să urmăresc, ca părinte, în pregătirea copilului meu pentru grădiniță în jurul vârstei trei-trei ani și jumătate	272
ANEXA II. Chestionar: Întrebări pe care trebuie să le pună părinții înainte de a alege grădinița	276
ANEXA III. Diagrama emoțiilor	279
<i>Despre autoare</i>	283
<i>Bibliografie</i>	285

CAPITOLUL 1

Grădinița, punct de cotitură

Grădinița este un punct de cotitură în viața copilului. Și, implicit, a adultului. Totul se schimbă. Nimic nu mai este ca înainte.

Fiecare are propriile amintiri legate de grădiniță. Și, aparent, bine închise într-un borcan. Atunci când devenim părinți, totul se schimbă. Inclusiv reperele cu care ne trăisem viața până atunci. Și parcă nimic nu mai este ca înainte. Atunci când începem să ne gândim că a venit timpul plecării la grădiniță pentru copilul nostru, ghiventul începe să răsuflă și ne invadează propriile noastre experiențe, amintiri și povești. Trăirile aparent uitate ies din borcan precum duhul lui Aladin din lampa fermecată. Și ne creează o realitate.

Când îmi amintesc de grădiniță, îmi apar imagini cu dulăpioarele colorate în care ne țineam jucăriile, paturile de fier care scârțâiau atunci când ne foiam în somn, îmi vine în minte ziua în care am fost Regina Zăpezii și mama a decupat o noapte întreagă steluțe din staniolul de la ciocolată pentru rochia mea albă cu volane. Îmi amintesc când m-am pupat cu Dragoș pe sub masă, simt mirosul acuarelei, gustul

papanășilor cu smântână, mirosul laptelui cu cacao care până și astăzi îmi displace teribil, mirosul oalei cu ciorbă (câh), parcă aud scârțâitul plăcii de pick-up din care ieșeau poveștile mele preferate. Peste toate amintirile mele, planează cea a tovarășei educatoare Zoe. Ptiu, și acum mă trece un fior rece când îmi adun vorbele din tolbă. Și nu aș ști să o spun mai bine decât să încep cu un *a fost odată ca niciodată un balaur cu șapte capete pe care îl chema Tovarășa Educatoare Zoe*. Balaurul era mereu supărat pe noi și nu zâmbea aproape niciodată. Balaurul acesta locuia într-o grădiniță plină de copii și nu știu cum s-a întâmplat, dar într-o după-amiază, unul dintre capete a început să scoată flăcări pe nări și urechi, în timp ce celelalte șase scoteau limbi amenințătoare, care-mi spuneau că aș putea să nu mai ajung niciodată acasă. Odată, cele șapte capete m-au ținut prizonieră în fața unei căni cu lapte și cacao timp de două ore. Un cap îmi zicea că trebuie să beau laptele pentru că e sănătos, altul că nu mă pot întoarce la copii să mă joc dacă nu iau măcar trei înghițituri, altul mă asigura că nu e otrăvitor, că toți copiii îl beau și e delicios, altul spunea că nu voi mai ajunge niciodată acasă și voi dormi toată viața la grădiniță pentru că sunt o fetiță neascultătoare, altul doar rânjea și în ochi i se citea că nu mă va iubi nimeni niciodată. Copiii neascultători nu merită! În timpul ăsta, balaurul bătea năvăș din pintenii cizmelor maro care îi ajungeau până la genunchi, în timp ce două mâini mici și tremurânde adunau în căușul palmelor fiecare lacrimă sărată, înghițind vocale și consoane care repetau fără oprire *nu îmi place laptele, eu n-am băut niciodată lapte, mama nu îmi dă niciodată lapte, eu nu pot să beau lapte*. Cea care m-a salvat într-un final a fost mama, care, aidoma Ioanei d'Arc, a venit să facă dreptate. De îndată ce a

izbit ușa clasei de perete și m-a văzut adunată pe scăunel, plângând, i-au crescut pe loc douăsprezece capete de tigru. Puterile ei au fost magice, balaurul s-a transformat într-un șoricel și a dispărut în prima gaură. Și de atunci nu mi-a mai fost frică de Tovarășa Zoe și am știut că mama mă iubește, iar în brațele ei sunt tot timpul în siguranță.

De aceea cred că experiențele pe care noi le-am avut în copilărie contribuie la alegerea grădiniței copilului nostru. Atunci când am decis că ar fi bine pentru Zoran să meargă la grădiniță, am avut doar două lucruri în minte: să aibă parte de o educatoare blândă, frumoasă, caldă, empatică, atentă, care să știe cum să ajungă la inima lui, cum să îl vadă, cum să îl accepte așa cum este, astfel încât să își găsească locul alături de ceilalți copii. Îmi doream să găsesc un loc cu spații largi și curte verde, cu un meniu care să fie cât mai aproape de stilul nostru de viață, unde Zoran să trăiască experiențe care să îl bucure. Am căutat un loc în care copilul meu să se simtă în siguranță chiar și atunci când iese din tiparul unui comportament liniștit sau acceptă cu greu o limită. Am căutat un loc în care joaca, ritmul și propria explorare să fie baza învățării. Am căutat un loc în care îngrijorările mele de părinte să fie auzite și să contribuie în mod constructiv la starea de bine a copilului și a comunității. Am căutat un loc care să fie suficient de aproape de casă cât să mergem pe jos, să observăm cum se schimbă natura, dinamica orașului, astfel încât drumul către grădiniță și înapoi să fie un prilej de conectare între noi. Așadar, cu toate că am pornit de la mine, de la ceea ce m-a marcat în copilăria mea, m-am dus către valorile în care trăiam la acel moment, către cine este copilul meu și care sunt nevoile lui. Nu am găsit tot ceea ce căutam, dar am cântărit bine alegerea, iar balanța a înclinat către

acele nevoi care ardeau atunci în mine. Însă, cu tot procesul calculat al alegerii grădiniței, după trei ani am ajuns să trec prin aceeași experiență, de data aceasta ca mamă.

În ziua în care am deschis ușa clasei și l-am găsit pe Zori plângând pe scaunul liniștirii, separat de grupul de copii care, împreună cu educatoarea, mâncau gustarea de după-amiază, am simțit o durere sfâșietoare! Mi-a reamintit de neputința pe care și eu, la rândul meu, o trăisem. Imaginea mi-a înghețat orice reacție, cu toate că balaurul din mine era pe punctul să iasă, să își apere copilul. Mi-am înghițit furia și lacrimile. Și, cu toată durerea în care simțeam că mă clatin, am reușit să îmi strâng copilul cu putere la piept și să îi spun în gând: *Aici, cu mami, ești în siguranță.* De fapt, aș fi vrut să mă strâng în brațe pe mine, cea de pe scăunelul Tovarășei Zoe de acum treizeci de ani. Și mai cred că cel care a primit totodată compasiune și iubire alături de fiul meu a fost copilul meu interior.

Indiferent de experiența propriei copilării, ceea ce trăim atunci când devenim părinți este o experiență nouă. Și, chiar dacă plecăm de la un precedent emoțional bine ascuns între foile noastre de ceapă, noua experiență are toate șansele să se construiască pe nevoile copilului, dacă atenția noastră merge în această direcție. Așadar, nu întâmplător am ales să stau de vorbă cu cinci mame despre amintirile lor din grădiniță, cu intenția de afla ce au păstrat în cuferele inimii. Mi-am dorit să aflu cu ce au plecat mai departe în viață, cum le-au marcat experiențele din grădiniță în anii ce au urmat, pornind de la ipoteza că grădinița este o structură socială, o experiență care își pune amprenta pe tot ceea ce urmează să se întâmple în viața noastră. Cele cinci mame sunt Ana Nicolescu, Cristina Oțel, Ana Maria Vasilache, Monica Popescu și Ioana Macoveiciuc.

Ana Nicolescu, mama Măriucăi și a Iuliei, bloggeriță și specialist în comunicare, om cald și drag mie, mi-a împărtășit că a mers la grădiniță în jur de trei ani. Ana își amintește cu nostalgie de o vilă veche aflată pe malul Dâmboviței, cu un pian mare, negru și lucios, o grădină mărginită de tufe de piper, spanacul de la masa de prânz, un Eugen blond cu ochii albaștri, iubitul ei încă de la creșă, o Denisa brunetă, cu ochii negri, prietena ei. *Mi-o amintesc pe educatoarea mea, Kiki, tânără, frumoasă, un fel de Albă ca Zăpada, cu părul ca abanosul. Îmi amintesc taberele și excursiile în care mergeam și faptul că ajungeam în fiecare zi înaintea tuturor copiilor, de multe ori pe întuneric, când era iarnă și frig. Îmi amintesc serbările, costumele mele, poeziile și cântecele, scena de la cantină, făcută din mese puse una lângă alta și acoperite cu o mochetă. Îmi amintesc de părinții mei tineri care mă ajutau, mă susțineau și mă iubeau pe drumul spre și dinspre grădiniță. Îi iubeam și mai mult când veneau să mă vadă la serbări, îi căutam cu privirea în sală, iar când le întâlneam privirile, se așternea o pace luminoasă și clară. Veneau să mă ia din tabere cu o zi mai devreme și plecam apoi împreună la mare. Cine mai avea părinți ca ai mei? Îi adoram. Încă îi admir. Erau tineri, frumoși, veseli, erau lângă mine dacă voiam să învăț să scriu sau dacă nu reușeam să înșir mărgelele mov, lunguițe și foarte subțiri pe ață. Tata ne ducea cu mașina la grădiniță, pe mine și pe sora mea. Mama ne făcea costumele pentru serbări acasă sau la croitoreasă. Simțeam iubirea lor, energia lor bună, voioșia lor. Când eram cu ei mă simțeam în siguranță și voiam ca ei să fie mândri de mine.*

Aveam și un iubit pe atunci: Eugen, ne știam de la creșă. Noi veneam primii în grădiniță, chiar înaintea educatoarelor, și ne plăcea să stăm împreună. Îmi mai amintesc de Denisa și

de Sofia, două prietene cu care aș fi făcut orice să vedem ursul în tabăra de la Timișul de Sus. Cu ele mergeam în Cișmigiu când venea bunica să ne ia. Ne dădeam în buburuze și mâncam vată de zahăr cu 25 de bani. Apoi ne duceam la bunicul de la casa de bilete și primeam cotoare rămase de la biletele cumpărate de alții. A doua zi le aduceam la grădiniță și ne jucam cu ele.

Când vorbește despre grădiniță, Ana re trăiește bucuria dimineților clare, cu soare blând, efervescenta întregii grupe când copiii culegeau boabe de piper în poala șorturilor bleu, pe furiș, să nu îi prindă educatoarele. O bucura alianța pe care o făcea cu colegii, comploturile împotriva educatoarelor, nevoia de comunitate pe care o simțea împlinită. Ar fi schimbat doar spanacul, care i se părea oribil și așa i s-a părut până pe la 27 de ani. Pe lângă mâncarea de la cantină, aș fi schimbat și regula care nu lăsa copiii să cânte la pianul negru și lucios. Vai, ce mă frustra interdicția de a atinge pianul! L-aș fi zdrăngănit toată ziua. Mai bine ne învățau să cântăm la el decât să ni-l pună pe soclu.

Când vine vorba de boacăne sau experiențe marcante, își amintește o întâmplare de când era la grupa mijlocie. Într-o dimineață, înainte să vină toată lumea, s-a deschis ușa de la clasă. Credeam că e Eugen. Nu. Era un copil de la grupa mare, cunoscut pentru agresivitatea lui. S-a apropiat de mine cu un pistol făcut din niște piese de construcții și mi-a cerut toți banii pe care îi aveam. Nu aveam la mine bani, desigur. M-a pus să aduc a doua zi. M-a amenințat, dar nu-mi aduc aminte cu ce. Am simțit frică. Am experimentat-o noaptea. Am furat de acasă un teanc de monede de un leu și unul de trei lei. A doua zi, pistolarul mi-a cerut banii. Eu mi-am respectat

partea. El a plusat. Mai voia bani și în zilele următoare. Ai mei s-au prins că dispăreau bani. Mi-au luat mâinile în mâinile lor și mi-au vorbit despre siguranță, bani, încredere, autoritate, furt, amenințare, minciună. M-au asigurat că nimic din ceea ce aș face nu ar putea să șteargă dragostea lor pentru mine și să am încredere că pot să le spun orice.

Își amintește că a fost pedepsită o singură dată, când nu putea să adoarmă la prânz, și atunci a simțit umilință. Educatoarea m-a scos pe hol și m-a pus să fac niște exerciții fizice. Era pentru prima oară când experimentam o pedeapsă. Părinții mei au fost vizionari. Nu au folosit, în creșterea mea, nici pedeapsa, nici recompensa. Simțeam că nu făcusem ceva foarte greșit și că trebuie să-mi recapăt reputația de copil cuminte în fața educatoarei.

Am vrut să aflu de la Ana ce anume din anii de grădiniță a făcut-o să crească și a pregătit-o pentru școală, care dintre experiențele trăite a contribuit la ceea ce este acum. Când a terminat grădinița, Ana știa să scrie câteva cuvinte, însă cu mintea de om mare de azi, crede că înșirarea mărgelilor, cusutul pe etamină, jocurile de construit, țesutul la gherghef i-au dezvoltat motricitatea fină, respectiv abilitatea de a ține creionul în mână și de a scrie. Însă cel mai valoros este ritmul pe care l-a căpătat în mediul social, acomodarea cu alți copii și adulți, cu regulile de comunitate. Nu mi-a fost mai ușor la școală pentru că știam să scriu și să număr, ci pentru că devenisem adaptabilă, empatică și obișnuită cu traiul în colectivitate. Cât despre experiențele care m-au ajutat, nu știu ce să zic. Cred că foarte importantă a fost relația mea cu părinții în timpul grădiniței. Aceasta pot spune că a contribuit, pe termen lung, la ce sunt eu acum și la cum îmi conțin și susțin copiii la grădiniță și la școală.

Monica Popescu, mămica Iniei și PR Manager la Itsy Bitsy FM, îmi povestea că a început să meargă la grădiniță în jurul vârstei de trei ani, însă nu cu o frecvență constantă, *spre norocul meu*, așa cum spune ea. Părinții ei erau ingineri horticultori și aveau un program zi-lumină, pe câmpuri și prin livezi, iar Monica era mereu cu ei. *Am avut parte de atâta soare și atâta alergătură pe dealuri și prin lanurile de grâu, de atâta libertate cât să îmi împlinesc nevoia de libertate pentru toată viața! Era mult mai bine atunci când eram cu ei pe cal, pe combină, la ședințe chiar, decât atunci când alegeau să mă lase la bunici sau la grădiniță. Atâta soare și atâta joacă în noroi și prin praf am avut cât să mă bucur o viață întreagă!*

Amintirile ei despre grădiniță se opresc la imaginea unei îngrijitoare de care îi era foarte frică, mai ales când nu putea dormi la prânz, imagine amestecată cu mirosul permanent de mâncare la cazan și rufe fierde. *Mă simțeam prinsă în capcană, neputincioasă să ies și îmi era mereu frică de aceste femei uriașe, îngrijitoarele și bucătăresele cu glasuri puternice și mereu supărate. Nu aveai voie să vorbești cu colegul de măsură, iar mâinile trebuiau să stea mereu la spate, de aceea nici nu prea aveam cum să ni le folosim. Trebuia doar să stăm cuminți, tăcuți și nemișcați. Nici prieteni nu am putut să îmi fac în grădiniță, noroc că îi aveam prin alte părți, în fața blocului, la fermele conduse de părinții mei, pe câmpuri, pe malul Putnei...*

Monica nu își amintește să fi făcut o boacănă la grădiniță, ele sunt mai degrabă din afara ei. *La grădiniță era ca la armată, cine avea curajul să facă vreo boacănă? Cine avea curajul să miște în front?*

Cu toate că educatoarele nu au reușit să ocupe niciun loc în amintirile ei, i s-a păstrat în amintire un sentiment plăcut

de la o serbare la care purta costum popular și cânta un cântec ce îi plăcea. Da, și rochița portocalie cu buline albe!

Astăzi, după mulți ani, Monica simte nevoia de a contribui la starea de bine a copiilor, la libertatea lor de a-și trăi frumos copilăria. Monica crede că toate experiențele pe care le trăim sunt menite să ne construiască. Și cele bune, și cele rele.

Ca adult, am conștientizat că pentru mine grădinița nu a fost o plăcere și de aceea am dorit tare ca fetița mea să aibă un start fain la grădiniță. Din fericire, a avut o experiență foarte bună la grădinița pe care am ales-o. Încă visează la zilele de la grădiniță, și asta este un semn bun.

Grădinița nu m-a pregătit într-un fel anume pentru școală, experiențele importante pentru mine le-am trăit în familie. Cel mai mult m-a ajutat faptul că ai mei îmi citeau mult, îmi băgau sub nas cărți cu orice ocazie. Apoi, m-a ajutat mult faptul că fratele meu era mai mare și împărțea cu mine zi de zi ce învăța nou la școală. Nu îmi amintesc cum stăteam să învăț în primii ani de școală, dar îmi amintesc cum ne povesteam zi de zi cu entuziasm ce învățaserăm nou și interesant la școală. Și a doua zi la școală știam lucruri noi pe care le povesteam colegilor:).

Cristina Oțel, mămica Sarei și a lui Alex, bloggeriță, trainer a început să meargă la grădiniță pe la trei ani și stătea doar până la prânz. Mânca și dormea acolo doar ocazional, în zilele când avea serbări și nu mai era timp pentru un drum dus-întors. Privește cu nostalgie la vremurile de atunci. *Când ajung la Oradea, orașul meu natal, mereu îi plimb pe copii pe strada unde era grădinița, le arăt casa și le povestesc despre cum îmi amintesc eu zilele de atunci.*

Cele mai prezente amintiri din acea perioadă sunt *castanul mare din curtea grădiniței, la umbra căruia ne jucam, sarmalele (mama și bunica pot confirma că și în ziua de azi, dacă mănânc undeva sarmale cât de cât asemănătoare cu cele de la grădiniță, le sun să le spun), drumurile spre grădiniță cu bunicul și zilele în care venea el sau bunica după mine.*

Chipurile educatoarelor îi apar astăzi ca fiind bune și blânde, și a continuat să le viziteze în primii ani de școală primară. Îi era drag să revină acolo. Când vine vorba de colegi, a păstrat imaginea a trei băieți și a unei fetițe din grupa ei. Cu o parte dintre colegi s-a regăsit mai târziu în gimnaziu, în liceu și chiar mai departe. *Oradea nu e un oraș foarte mare, așa că nu era greu să ne intersectăm.* Nu are amintiri care să o întristeze sau să o irite, pentru ea grădinița a adus bucurie. Crede că a ajutat-o la desprinderea de casă și la începutul relațiilor sociale cu oameni din afara familiei, prietenie, joacă, educație.

Cristina își amintește că a avut mereu o relație apropiată cu mama ei, chiar dacă în copilăria mică o vedea mai rar. *Ai mei erau la facultate la București când m-am născut, apoi au fost repartizați tot departe de casă, așa că eu am crescut la bunicii din partea mamei. Cred că mi-ar fi plăcut să îi am lângă mine, să mă ia de la grădiniță, să mă vadă la serbări.*

Când privește la Cristina adultă, știe că toată experiența grădiniței a contribuit la ceea ce este azi. Până și bulina neagră, singura, de altfel, primită în toți anii de grădiniță, își are locul ei. A devenit conștientă de trăirile ei de atunci, de rușine și de teama de ce vor spune bunicii ei. *Intrarea în colectivitate, legarea de prietenii, conviețuirea cu alți copii cu propriile „agende”, jocurile și activitățile educative, disciplina de a face lucrurile până la capăt, răbdarea, cred că toate au pornit încă din copilăria mică.*

Pentru prietena mea **Ana Maria Vasilache, mamă a trei fete, Mila, Kira și Zoe**, anii de grădiniță au coincis cu cei doi ani pe care și i-a petrecut la țară la bunici. Avea cinci ani și tare dragă i-a rămas această perioadă magică.

*Îmi amintesc cu drag mai degrabă perioada grădiniței, nu neapărat programul și timpul petrecut la grădiniță. Îmi amintesc vârsta mea de atunci, hainele pe care le purtam, rochia roșie cu floricele albe, rochiile croșetate, căciulile cu urechi, plerăcările de la grădiniță cu bunicul sau cu mătușa, îmi povestește Ana Maria Vasilache, care și-a petrecut perioada grădiniței la țară, la bunici. Pe atunci avea cinci ani, iar cu o jumătate de an înainte, Ana își pierduse mama. O relație blândă, afectuoasă și apropiată, încheiată mult prea devreme pentru Ana. Pentru ea, colectivitatea a fost cel mai bun lucru care a venit odată cu grădinița. *Faptul că o perioadă din zi eram printre mai mulți oameni, mai mici sau mai mari, mi-a întărit, cred, sentimentul de apartenență. În rest, locuiam la bunici, dar, în același timp, mai mergeam la Ploiești la părinți (sau veneau ei și stăteau în anumite perioade) și uneori îmi era greu să știu unde îmi e, de fapt, locul.**

Ana Maria și-ar fi dorit să aibă mai multe amintiri clare, explicite, legate de grădiniță. Pe atunci ar fi vrut să fie într-o grupă cu mai puțini copii. Ce își mai amintește este că nu făcea multe dintre lucrurile pe care le cerea educatoarea. *Nu voiam, pur și simplu. Să merg în curte la oră fixă, să stau la poză, să îmi pun bentița într-un fel. Cred că voiam să fiu văzută, voiam să simt că pot alege, că sunt într-un loc în afara casei în care vreau să mă simt importantă. Și, de fapt, nu eram deloc. Și mai cred că avea legătură cu moartea mamei, despre care nu știam mai nimic, dat fiind că tata mi-a spus mult timp că ea doarme. Și eu nu înțelegeam de ce. Aș fi vrut ca tata să*